

ADUNAREA SFATULUI ȚĂRII DIN 27 MARTIE 1918 ÎN AMINTIRILE CONTRAAMIRALULUI DORIN IACOMI

Mariana Păvăloiu, conf.univ.dr.
Adrian Gavriluc, sergent-major student
Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, Constanța, România

Data fiind situația creată de retragerea în debandadă a trupelor rusești de pe frontul din Moldova, Marina Militară a primit o misiune specială și anume aceea de a asigura paza liniei Nistrului. Grupări înarmate s-au dedat la dese atacuri nu numai asupra pichetelor grănicerești, dar și asupra populației civile. Astfel de atacuri erau întreprinse și de către numeroase bande de răufăcători și de contrabandiști. La 6 ianuarie 1918, guvernul Basarabiei a solicitat guvernului României ajutor militar în scop de apărare. Marina a răspuns acestei cereri cu o formație de vedete, nave care făceau parte din Flota de Operațiuni, sprijinind acțiunile celor patru monitoare. La comanda Escadrilei de Nistru, cum a fost denumită formațiunea, a fost numit căpitanul Virgiliu-Alexandru Dragalina (1890 – 1980), ale cărui memorii au fost publicate post-mortem, de către fiica sa, Oprița, la Editura Militară, în anul 2013.

Dar subiectul comunicării noastre este legat de numele unui alt merituos ofițer de marină, anume de cel al contraamiralului Dorin Iacomi (1893 -1979). Parcurgerea *Memoriului personal* al ofițerului, dar și *Autobiografia* olografă, însoțită de un alt manuscris al său intitulat *Amintiri din preajma unirii Basarabiei cu Patria Mamă*, puse la dispoziție cu gentilețe de către nepotul său, domnul Claudiu Iacomi, căruia îi mulțumim și pe această cale, ne face cunoscută cariera sa militară. De-a lungul acesteia, ofițerul a primit o serie de misiuni legate de Basarabia. Din a doua parte a anului 1917 și până în iulie 1918, căpitanul Dorin Iacomi a fost detașat de la Divizia de Dunăre la Corpul 6 Armată, în calitate de ofițer de legătură al Corpului de A. cu Flota de Operațiuni și Direcția Marină din M.C.G. A participat la supravegherea și controlul trupelor rusești ce se retrăgeau de pe frontul din România, prin Basarabia, în Ucraina. Odată cu încheierea evacuării trupelor, a primit sarcina să se ocupe de depozitele armatei ruse aflate pe teritoriul basarabean și cu problemele de alimentare. Șeful de stat major al Corpului 6 Armată a scris notarea ofițerului Iacomi: *a dat un concurs prețios pentru deschiderea navigației pe Nistru, aducând servicii foarte importante comandamentului.*

Incitat de citirea unui articol apărut în revista „Magazin istoric” (nr. 2 din 1976) în care erau descrise *evenimentele desfășurate la începutul anului 1918 în Chișinăul basarabean*, Cam. D. Iacomi s-a hotărât *a înlătura colbul așezat pe amintirea acelor momente trăite de mine în calitate de atunci, de căpitan de marina în statul major al Armatei române din Basarabia, armată cerută guvernului român de Sfatul Țării al Republicii Independente Moldovenești, pentru a asigura ordinea și liniștea fraților noștri, împotriva manifestărilor dușmănoase ale trupelor, care părăsind frontul, s-au dedat la acte ireprobabile.* În modestia sa, subliniată în mai multe foi calificative, autorul consideră că va relata *fapte mărunte*, dar care îl vor ajuta să redea *atmosfera reală în care s-a produs acel moment de neuitat.*

Autorul face referire, mai întâi, la grelele pierderi teritoriale din anul 1916, ca apoi să revină la istoria atât de încercată a Basarabiei, începând cu anul 1812. El o consideră *leagăn sfânt al unei părți a neamului românesc, zid de apărare neclintit împotriva musulmanilor, asigurând prin aceasta, în același timp, liniștea și progresul Europei la răsărit, cu românii hotineni, soroceni, orheiieni, lăpușneni, chilieni, basarabeni toți*. Pentru ca apoi să se întrebe retoric: *Își va aminti și recunoaște, cândva, această Europă?*

În continuare, evocă ziua de 8 noiembrie 1916. Se afla la bordul monitorului *Alexandru Lahovary*, care avea în avangardă o vedetă de siguranță. Dinspre malul dobrogean s-a auzit o canonadă vie, la care comandantul monitorului, comandorul Vasile Toescu, a făcut rondă, luând drumul în amonte. A fost debarcat un detașament de marinari, sub protecția pieselor de artilerie de pe monitor și vedeta nr.4. Locotenentul Dorin Iacomî a primit misiunea să ia contact cu comandantul sectorului Piua Petrii – Gura Ialomiței, în vederea înlocuirii marinarilor debarcați cu ostași tereștri. Colonelul Pulievici, comandantul Regimentului 8 ulani, la încercarea lui de a i se adresa în limba franceză, i-a replicat: *Apăi mă rog ție, grăiește-mi românește, că eu ăm basarabean*. Tot basarabeni erau și soldații regimentului. Locotenentul Iacomî a luat parte la transbordarea detașamentului de ulani, având astfel ocazia să stea de vorbă cu masi mulți dintre ei. *Erau mulțumiți că se aflau acum pe frontul românesc, că de vor cădea răpuși, se vor odihni în pământ românesc, de vor învinge, vor fi câștigast pentru neamul lor românesc, nu ca acei basarabeni care au căzut pe alte fronturi, sau ca aceia căzuți în Mancuria, în războiul cu japonezii*.

Din toamna anului 1917, până în ianuarie 1918, ofițerul a fost detașat pe lângă unitățile Armatei a 6-a rusă, cu postul de comandă în Galați. Astfel tânărul ofițer român a avut ocazia să învețe limba rusă. Odată plecate trupele rusești, căpitanul Iacomî a devenit disponibil și trecut la statul major al armatei române din Basarabia, ce a avut initial punctul de comandă la Ungheni și apoi la Chișinău.

Armata română a fost primită de toată populația ca eliberatoare și s-a comportat ca atare, având o atitudine demnă și frățescă... Viața își urma cursul normal, fără amestecul armatei române, așa cum hotărau organele locale, Sfatul Țării și potrivit legilor și dispozițiilor guvernului basarabean.

Din luna februarie ofițerul de marină a primit sarcina de a organiza navigația pe Nistru, iar la nevoie, legătura dintre comandamentul armatei române și autoritățile basarabene. „În felul acesta, - nota căpitanul D.Iacomî, *i-am cunoscut pe Inculeț, Ciugureanu, Moș Neculai Codreanu, Cazacu, Ciobanu, Brăescu, Pelivan, Erhan, Halipa, Cerchez, Pinteș și Codreanu Jr... La începutul lunii martie, când Inculeț și Ciugureanu, au plecat la Iași, conduși de maiorul Vârgolici, care le fusese atașat, la cererea lor, ca ghid și adjutant. Pe timpul cât s-au aflat la Iași, cei de la Chișinău au ținut legătura cu ei prin Huguesul Marelui Cartier General și al Comandamentului Român din Chișinău, unde erau asistați fie de mine, fie de șeful de stat-major, colonelul Toma Dumitrescu. Astfel, fără să vrem, eram la current cu intențiile lor de a grăbi unirea la România și cee ace ne-a impresionat în mod excepțional a fost faptul că nu se cerea nicio condiție specială*.

La 26 martie au sosit la Chişinău Al.Marghiloman şi ministrul de Război, generalul Hârjeu, la invitaţia Sfatului Ţării, pentru a asista la şedinţa care avea să hotărască soarta Basarabiei.

La 27 martie, către ora 9.30, invitaţii la şedinţă au plecat în convoy, la Sfatul Ţării, care ţinea şedinţa în amfiteatrul Liceului nr. 2 de Băieţi, de pe strada Sadovaia. Strada, curtea liceului, toate încăperile adiacente amfiteatrului erau pline de basarabeni din absolut toate straturile sociale: ţărani, muncitori, mici burghezi şi intelectuali. Eu cu multă greutate am reuşit să mă strecur şi am găsit un loc într-o cameră alăturată, urcându-mă pe o masa ca să pot vedea şi auzi desfăşurarea şedinţei.

La sosirea lui Al.Marghiloman şi a generalului Hârjeu o explozie de aplauze şi urale a umplut atât amfiteatrul, camerele înşesate, cât şi curtea liceului şi strada. Cred că erau câteva mii de basarabeni care nu mai conteneau cu uralele şi apleuzele, de cu greu am putut auzi cuvântările rostite. Au vorbit în afară de românii basarabeni şi minoritarii ruşi, elveţieni, francezi şi germani colonişti, evreii, găgăuţii etc.

În aceeaşi sală cu mine era un colonel român din cavalerie. Figura lui îmi era cunoscută, dar nu-l puteam identifica. El mă privea la rândul lui cu mult interes, până când mi s-a adresat: “Mă rog ție, nu ești tu marscoiul care ai venit la Gura Ialomiței să ceri unități de la sectorul nostrum, de la Regimentul 8 Ulani, pentru ocuparea Hârşovei?” I-am răspuns cu numai un singur “Da!” şi cu ochii în lacrimi ne-am îmbrăţişat. Tot el a fost Acela care a reuşit să adauge: “Credeam noi, atunci, că vom trăi ăa scurt răgaz de timp aceste clipe de fericire?!”

Era podpolcovnicul Regimentului 8 Ulani.

De la Chişinău, am plecat la monitorul „Ion C. Brătianu”, pe care am fost ambarcat ca secund, pe canalul Chilia, tot în Basarabia, de unde am urcat pe Dunăre, la reluarea operaţiunilor împotriva Puterilor Centrale, până la Turnu-Severin.

În Basarabia am revenit din anul 1921 până în 1925.

În tot timpul cât am stat în Basarabia unită, a fost sărbătoare şi pentru localnici şi pentru cei care veneau din alte părţi ale Ţării. Relaţii frăţeşti se legau între ei şi nimic nu părea că-i va mai separa vreodată.

Contraamiral (rtr) Iacomi, Bucureşti 8, 1976, martie”.

Aşa se încheie povestirea octogenarului amiral român, scrisă cu multă însufleţire. Desigur tristeţea separării a trait-o în vara anului 1940, ba mai mult a fost dintre aceia care prin funcţiile ocupate în Armata României, s-a ocupat de evacuarea Basarabiei.